

2 de novembre de 2022

El secretari del Govern

Comunicació

al Govern sobre la consulta pública prèvia a l'elaboració d'un projecte de decret pel qual s'estableix la vacunació antiràbica obligatòria i altres mesures sanitàries bàsiques per als animals de companyia.

El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural ha de dur a terme la consulta pública prèvia a l'elaboració d'un projecte de decret pel qual s'estableix la vacunació antiràbica obligatòria i altres mesures sanitàries bàsiques per als animals de companyia, de conformitat amb l'article 66 bis de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.

Per tot això, a proposta de la consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, el Govern

Pren coneixement de la consulta pública prèvia a l'elaboració d'un projecte de decret pel qual s'estableix la vacunació antiràbica obligatòria i altres mesures sanitàries bàsiques per als animals de companyia, amb el contingut que s'annexa.

Annex

Consulta pública prèvia a l'elaboració d'un projecte de decret pel qual s'estableix la vacunació antiràbica obligatòria i altres mesures sanitàries bàsiques per als animals de companyia

1. Problemes que es pretenen solucionar

La ràbia és la malaltia zoonòtica infecciosa humana més letal, ja que la pràctica totalitat dels casos clínics acaben amb la mort del pacient. Una vegada s'han manifestat els primers símptomes clínics, l'evolució esdevé en la gran majoria de casos en una encefalitis mortal. La ràbia és una zoonosi mortal que afecta més de 150 països, és present a tots els continents excepte l'Antàrtida, i anualment causa la mort aproximadament de 59.000 persones, especialment a Àsia i Àfrica, on el 40% de les persones infectades són infants de menys de 15 anys (font OMS: <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/rabies>), tot i que es disposa de les eines bàsiques per a la seva profilaxi i control des de fa més de cent anys.

El virus de la ràbia es transmet per:

- Mossegada
- saliva o esgarrapada profunda procedent d'un animal infectat

El 99% dels casos de ràbia humana es contrauen per contacte amb un gos rabiós. Una població es considera protegida quan, com a mínim, el 70% dels gossos estan correctament vacunats.

La primera evidència de ràbia a Espanya es va registrar al segle I dC, a l'època romana. Durant el segle XX, Espanya va centrar tots els seus esforços en l'eliminació de la ràbia amb un programa antiràbic, fins que es va aconseguir eliminar la ràbia canina l'any 1965, i l'any 1966 el país va ser declarat lliure de ràbia per primera vegada.

Tot i això, el 1975 es va declarar un nou brot a Màlaga, que podria estar relacionat amb la proximitat geogràfica amb Àfrica i l'intens trànsit de persones, i la hipòtesi més acceptada va ser una introducció des del Marroc. Durant l'epidèmia, la malaltia es va propagar a 133 animals, 76 gossos, 30 gats, dues guineus i sis d'altres espècies amb una mort humana. El brot va continuar fins al 1978, quan Espanya es va considerar lliure de ràbia als carnívors terrestres.

Al juny de 2013 es va produir un cas importat a Toledo, corresponent a un gos els propietaris del qual van fer un moviment transfronterer cap al Marroc sense complir tots els requisits, més concretament sense haver esperat el temps reglamentari després de la vacunació ni haver realitzat la preceptiva anàlisi d'anticossos. L'animal infectat va escapar en període simptomàtic i va estar perdut durant més de 24 hores durant les quals va fer un desplaçament

de deu quilòmetres per acabar agredint diverses persones a la ciutat de Toledo. Aquest episodi va suposar l'establiment de diversos focus de risc a tres comunitats autònomes i la pèrdua per a Espanya de l'estatus de país lliure de ràbia durant sis mesos.

Cada any, les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla notifiquen casos de ràbia, majoritàriament importats del Marroc, on és una malaltia endèmica i és inevitable el pas d'animals infectats des dels territoris circumdants. Només durant el primer semestre de 2022 Melilla va declarar set casos de ràbia en gossos i es van veure obligats a declarar el nivell d'alerta 1 de ràbia segons el Pla de contingència per al control de la ràbia en animals domèstics.

Des del control de la ràbia en mamífers no voladors, s'ha prestat cada cop més atenció als *lyssavirus* associats als ratpenats europeus. El primer cas de ràbia en ratpenats es va registrar el 1987 a València (est d'Espanya), i des de llavors s'han notificat al voltant de quaranta casos en ratpenats.

A Catalunya hi ha instaurat un protocol de vigilància en quiròpters des de 2007 que ha permès detectar quinze casos en ratpenats, tots ells pel *lyssavirus* EBLV-1, el més comú en ratpenats de la península, excepte un cas a Lleida el 2011 que va significar la troballa d'un nou *lyssavirus* batejat com LLEBV pel seu origen.

Així mateix, l'escenari socioeconòmic mundial actual, on el desplaçament sovint de llargues distàncies de persones i animals procedents de diferents països, ja sigui per motius comercials, laborals o d'oci dels seus propietaris, esdevé una pràctica habitual, comporta un augment del risc de propagació de malalties com la ràbia, procedents de zones on hi està present, mitjançant animals infectats.

Aquest escenari ha anat variant respecte a la situació dels darrers anys per, entre altres:

- Major presència a la nostra societat de persones, les seves famílies i mascotes procedents de diferents països que s'estableixen per motius laborals a Catalunya.
- Major integració dels animals de companyia dins de l'àmbit familiar de nouvinguts, que sovint es desplacen als països d'origen i posteriorment retornen a Catalunya per motius familiars i/o d'oci.
- Canvi en la tipologia del treball, amb un component més itinerant, on es pot canviar de lloc de treball i país de residència més fàcilment que fa uns anys.
- Consolidació els darrers anys de la integració de països de l'Est a la Unió Europea. La lliure circulació de persones, animals i mercaderies dins dels territoris de la UE ha fet augmentar el risc d'entrades de malalties en ampliar les fronteres de la UE amb països limítrofs amb casos de ràbia.

- Conflictes sociopolítics diversos com la guerra d'Ucraïna, crisis de refugiats de Síria entrant a Grècia, i en altres països de l'Est, fluxos migratoris procedents del Nord d'Àfrica, situacions diverses que comporten l'entrada de persones acompanyades d'animals sense un control sanitari, animals que poden entrar en contacte amb animals domèstics de Catalunya amb el possible risc de contagi. Conflictes i esdeveniments que es poden mantenir en el temps i/o aparèixer de nous que fan en conjunt un augment del risc d'entrada de malalties a través dels animals, gairebé de la nit al dia com ha passat amb la guerra d'Ucraïna.

En el cas d'Ucraïna, davant la situació de conflicte i per facilitar la sortida del país dels refugiats que viatgen amb els seus gossos, gats i/o fures, la Comissió Europea va comunicar als estats membres que de manera excepcional s'autoritzava el desplaçament sense ànim comercial d'aquests animals **sense autorització prèvia per part de l'autoritat competent i sense exigir els requisits sanitaris establerts** al capítol III del Reglament (UE) 576/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de juny, relatiu als desplaçaments sense ànim comercial d'animals de companyia i que deroga el Reglament (CE) 998/2003, que estableix les condicions aplicables als desplaçaments sense ànim comercial d'animals de companyia a un estat membre des d'un territori o país tercer.

Ucraïna és un país on la ràbia està molt estesa entre els animals i les persones i anualment s'hi detecten uns 1.600 casos en animals i casos esporàdics en humans. Els darrers 25 anys s'hi han registrat 63 casos de ràbia en humans, i les principals fonts de contagi han estat els gossos (24 casos) i els gats (22 casos).

L'aplicació d'**aquesta autorització excepcional d'entrada d'animals de risc sense cap mena de control sanitari suposava i continua suposant un risc molt elevat tant per a la sanitat animal** de les nostres mascotes, ja que a Catalunya no està establerta l'obligatorietat de vacunar els gossos, gats i fures, amb la qual cosa es troben desprotegits, com **per a la salut pública** davant del risc que un dels animals provinents d'Ucraïna viatgi infectat, la malaltia es manifesti quan estigui a Catalunya i mossegui una persona. Això vol dir que **una incorrecta gestió en el seguiment sanitari dels animals arribats podria desencadenar un greu problema de salut pública**.

Per aquest motiu, s'ha establert un protocol d'actuació per reduir riscos inherents a aquesta situació, elaborat pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (*Protocolo de actuaciones ante la llegada de animales de compañía procedentes de Ucrania*), on es recullen les actuacions a realitzar amb aquests animals i també una avaluació del risc d'introducció de la ràbia tenint en compte la situació de la malaltia a Ucraïna.

Catalunya ha estat i continua sent una de les comunitats autònomes amb més entrada de mascotes procedents d'Ucraïna, 1.068 comptabilitzades fins al moment, tot i que es considera que hi ha més animals arribats que no s'han registrat per la dificultat en la seva localització i per les múltiples vies d'entrada.

Per poder gestionar correctament l'elevat risc d'introducció i propagació de la ràbia a Catalunya, i aplicar el protocol al màxim nombre de mascotes possibles, des del DACC, a banda de contractar personal de reforç i redistribuir efectius dins del Servei de Prevenció en Salut Animal, hem hagut de fer un contracte d'emergència amb el Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya, en què s'han vist involucrades més de 150 clíniques veterinàries i que per ara inclou un import de 35.000 €, però que segons l'evolució del conflicte bèl·lic caldrà ampliar.

El risc d'introducció i propagació de la ràbia a Catalunya, amb el corresponent risc per a la salut pública, hagués estat considerablement menor en cas de tenir les nostres mascotes vacunades i, per tant, 100% protegides.

- La professió veterinària i les autoritats veuen amb preocupació el creixement de casos de comerç il·legal de gossos des de països endèmics de l'est d'Europa, així com del nord d'Àfrica. L'origen estranger dels gossos importats no és un problema si provenen d'una cria responsable o són importats per una organització de benestar animal gestionada professionalment. A més, totes les regulacions d'importació s'han de complir per importar. En el cas del comerç il·legal, aquestes normes no es compleixen i els animals es lliuren als nous propietaris sense documents oficials o amb documents falsificats.
- Entre les malalties transmissibles a les persones, la ràbia ocupa un lloc destacat, tant per la distribució mundial com per la gravetat clínica. Actualment la ràbia està considerada una malaltia reemergent a escala mundial, en part a causa de l'aparició de noves variants del virus que incrementen el nombre de reservoris de la malaltia i l'augment generalitzat de moviments d'animals de companyia, procedents en molts casos de zones endèmiques de la malaltia.

Pel que fa a la comparació amb la resta de les diferents comunitats autònomes, a Catalunya actualment la vacunació de la ràbia no és obligatòria, únicament per als gossos d'assistència (establert a la Llei 29/2009), igual com a Galícia. Astúries només té establerta la vacunació obligatòria en els gossos potencialment perillosos, però ja ha anunciat que la farà obligatòria per a tots, i el País Basc, l'única comunitat autònoma on la vacunació era totalment voluntària, ja ha fet el pas i recentment, el passat 10 d'octubre, ha publicat una ordre que regula la vacunació antiràbica dels gossos.

La resta de les comunitats autònomes de l'Estat tenen establerta la vacunació obligatòria de la ràbia.

Tot i no ser obligatòria la vacunació de la ràbia a Catalunya, els professionals veterinaris recomanen aquesta vacunació, tot i que la decisió final és de la persona propietària de l'animal i el Consell de Col·legis Veterinaris de Catalunya estima que actualment només disposem d'un 12% dels gossos vacunats.

Durant els darrers anys, la vacunació voluntària pot haver estat suficient per mantenir a l'Estat espanyol l'estatus de lliure de la malaltia respecte del virus de la ràbia (annex III, Reglament d'execució 2021/620 de la Comissió, de 15 d'abril, pel qual s'estableixen les normes per a l'aplicació del Reglament (UE) 2016/429 del Parlament Europeu i del Consell, relatiu a l'aprovació de l'estatus de lliure de malalties i de lliure de malaltia sense vacunació de determinats estats membres, zones o compartiments pel que fa a determinades malalties de la llista i a l'aprovació dels programes d'aquestes malalties), però a causa dels problemes exposats, ja no resulta suficient.

2. Els objectius que es volen assolir

- Millorar la protecció de la salut de les persones i dels animals de companyia per disminució del risc d'infecció de la ràbia.
- Dotar d'un nivell de protecció immunitari davant de la ràbia un mínim del 70% dels gossos, gats i fures registrats a Catalunya, mitjançant la vacunació antiràbica.
- Contribuir a l'objectiu mundial d'assolir l'erradicació de la ràbia transmesa per gossos l'any 2030, establert conjuntament per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO), l'Organització Mundial de Sanitat Animal (OMSA) i l'Aliança Mundial per al Control de la Ràbia (GARC). La ràbia està inclosa al nou full de ruta 2021-2030 de l'Organització Mundial de la Salut: l'OMS, l'OMSA, la FAO) i la GARC han establert el projecte mundial Units contra la ràbia, per elaborar una estratègia comuna amb l'objectiu d'erradicar la ràbia l'any 2030.

3. Les possibles solucions alternatives normatives i no normatives

a) L'opció de "no fer res" o mantenir la situació actual.

La solució de no fer res suposaria mantenir la situació actual, que implica mantenir el risc que les persones i els animals de companyia de Catalunya continuïn exposats a contraure i propagar la ràbia amb el greu problema de salut pública que això pot desencadenar. Actualment, amb la vacuna voluntària i tot i que els professionals veterinaris la recomanin, s'estima que només s'arriba a una cobertura del 12% d'animals vacunats a Catalunya.

Aquesta opció implicaria mantenir-ho com a vacunació voluntària i desenvolupar campanyes informatives i de conscienciació als propietaris d'animals sobre els beneficis de la vacuna. Tanmateix donada la virulència de la malaltia i les conseqüències fatals tant per a les persones com per als animals, cal garantir mitjançant un suport normatiu la vacunació d'un nombre important (70%).

b) L'opció normativa que es considera l'alternativa preferida.

Es prefereix optar per la regulació normativa mitjançant un decret que n'estableixi l'obligatorietat, atès que l'entrada d'animals de companyia procedents de tercers països on la ràbia és una malaltia present (tant acompanyant els seus propietaris com pel comerç especialment de cadells de gossos) és una situació contínua en el temps, i que es pot veure incrementada en períodes futurs i amb el conseqüent augment del risc. En el mateix sentit, també amb l'objectiu d'estar preparats amb una població de gossos, gats i fures protegides, per fer front a situacions imprevistes de desastres i conflictes en altres parts del món que suposin un desplaçament i entrada d'animals de companyia acompanyant persones refugiades, com ha estat la situació a Ucraïna, i també davant la creixent entrada d'animals il·legals de països on la ràbia és endèmica.

La vacunació és una de les mesures més efectives en la prevenció de malalties infeccioses com ara la ràbia. En termes de cost-efectivitat, la vacunació dels gossos és l'estratègia més rendible per prevenir la ràbia a l'ésser humà, ja que no només redueix les defuncions atribuïbles a la ràbia transmesa pels gossos, sinó també la necessitat de profilaxi postexposició com a part de l'atenció als pacients mossegats.

Després de la vacunació, l'animal presenta una resposta immunitària contra el virus i queda protegit catorze dies després de la injecció de la vacuna, i la seva efectivitat és del 100%.

A diferència d'altres malalties, la humanitat ja compta amb les eines necessàries per eliminar la ràbia transmesa per gossos. Aquesta zoonosi mortal és completament prevenible, i les vacunes contra la ràbia per a gossos poden eliminar de manera eficient aquesta malaltia a l'origen animal.

Tot i que es consideren animals de companyia els gossos, els gats i les fures, es pretén establir aquesta obligatorietat, i per tant sancionar, únicament per als gossos i possiblement per als gats que tenen accés a l'exterior de l'entorn rural o amb interacció d'animals salvatges o ensalvatgits, i recomanar la vacunació general de gats i fures que acostumen a estar allotjats en domicilis particulars i amb molt poca interacció amb l'altres animals.

4. Els impactes més rellevants de les diferents opcions considerades

a) L'impacte sobre l'Administració de la Generalitat.

Pel que fa a l'impacte pressupostari, es preveu que l'aprovació d'aquest Decret no implicarà impacte pressupostari per a la Generalitat de Catalunya, atès que la despesa de l'administració de la vacuna aniria a càrrec de les persones propietàries d'animals de companyia.

- b) L'impacte sobre les administracions locals, tenint en compte la seva dimensió i el règim especial de Barcelona.

Llevat que es decideixi que els ajuntaments han de dur algun tipus de control sobre la situació vacunal dels animals del seu municipi, no es preveu que aquesta mesura tingui cap impacte sobre les administracions locals. En tot cas, per tal de preservar la salut de les persones i animals en front d'aquesta malaltia, si ho creuen convenient, les administracions locals poden promoure campanyes de vacunacions als animals censats en els seus municipis.

- c) L'impacte sobre les mesures d'intervenció administrativa i des de la perspectiva de la reducció de càrregues administratives per a la ciutadania i per a les empreses.

Es preveu que aquesta mesura pugui tenir impacte en els centres veterinaris, atès que es preveu que siguin aquests els que hagin de comunicar a l'autoritat competent les vacunes administrades mitjançant els canals que estableixi l'autoritat competent.

- d) Els impactes econòmics, socials o ambientals rellevants que no s'hagin valorat als apartats anteriors.

Pel que fa a l'impacte econòmic sobre la ciutadania en general, aquest únicament repercutirà en aquelles persones que tenen gossos, gats o fures. La freqüència de la vacunació vindrà establerta per les instruccions tècniques del producte segons la informació proporcionada pel fabricant de la vacuna. El preu de la vacuna varia entre els 20 i 30 €.

Pel que fa a l'impacte social, aquest és el més rellevant perquè es pretén reduir al màxim el risc de contraure la ràbia, tant als animals de companyia com a les persones, propietàries o no d'aquests animals.

La necessitat d'aprovar aquest decret rau, sobretot, a prevenir, si no la introducció de la ràbia a Catalunya, almenys els efectes devastadors que podria tenir entre la població humana i animal.